

Türk İlaç Sektöründeki Tehlike

İçeriği Yazan: [Bilgin TÜRK](#) [1] Zaman: Pzt, 05/05/2008 - 06:00

Yazar: Bilgin Türk

6 Yıllık AKP Hükümeti boyunca 'özelleştirme de özelleştirme' lafını duyduk. Özelleştirme adı altında birçok ulusal sanayimizin yabancılara peşkeş çekildiğine de kaç defa şahit olmadık?

Kaç defa 1923 İzmir İktisadi Kongresinde alınan kararlarla temeli atılan ama AKP Hükümeti boyunca özelleştirme adı altında "**Sümerbank tarihten siliniyor. Elinde bir şey kalmadığı için ismini de kaldırıyoruz**"(1) gibi gururla söyledikleri ülkemizi yabancılara sömürge ettiklerini şahit olmadık?

Bunlardan bir örneği bu yazımda da genişçe yer vermekle birlikte açık istihbarat yaparak satır arasına sıkıştırılan haberlerle ilaç sektöründeki yabancılardan payı ve nasıl dışa bağımlı hale geldiğimizi göstermeye çalışacağım.

Türkiye İlaç Pazarı

Türkiye, ilaç harcamalarının kişi başı gelir ve ulusal gelire oranında, dünyanın en çok ilaç tüketen ülkesi ABD'yi dahi geride bırakıyor. ABD'de ilaç harcamalarının ulusal gelire oranı yüzde 1,5, ilaç sektörünün yüzde 70'ine yabancı tekellerin hâkim olduğu Türkiye'de ise yüzde 1,85.

İlaç tekellerinin kârlı pazarı: Türkiye. Türkiye, hem ulusal gelirden ilaç harcamalarına ayrılan pay hem de kişisel gelirin ilaç harcamalarına oranı açısından, pek çok ülkeyi geride bırakıyor. İlaç harcamasının gelire oranında, dünyanın en fazla ilaç tüketimine sahip ülkesi ABD'yi dahi geride bırakan Türkiye'de, sektörün yüzde 70'i yabancı tekellerin elinde olduğu için, ulusal kamu kaynaklarıyla ulus ötesi şirketlerin zengin edildiği bir tablo ortaya çıkıyor. Türkiye'nin ilaçta karşı karşıya bulunduğu "küresel kıskaç", Tıp Kurumu'un son raporuyla bir kez daha gözler önüne serildi. Raporda, Türkiye'nin ulusal gelirini ilaca harcama oranında ABD'yi ve Avrupa ülkelerini geride bıraktığına dikkat çekildi. Buna göre, ilaç tüketiminde dünya lideri olan ve dünya ilaç pazar payının yarıya yakınının sahibi konumundaki ABD'de ilaç harcamalarının ulusal gelire oranı yüzde 1.50. Aynı oran, Fransa'da yüzde 1.15, Almanya ve Meksika'da 0.95, İtalya'da 0.80, İngiltere'de de 0.70. İlaç sektörünün yüzde 70'ine yabancı tekellerin hâkim olduğu Türkiye'de ise ilaç harcamalarının ulusal gelire oranı 1.85. Türkiye, kişi başı ilaç tüketiminin toplam bedeli açısından, pek çok ülkeden geri konumda. Ancak bu, kişi başı gelir ya da ulusal gelirden ilaç harcamalarına ayrılan payın küçük olduğunu göstermiyor. Geçen yılın verilerine göre bazı ülkelerde "kişi başı ilaç harcaması" ve bunun "kişi başına düşen ulusal gelire oranı" şöyle: -ABD/ 625 dolar/yüzde 1,50, Fransa 390 dolar/ yüzde 1,15, Almanya 310 dolar/yüzde 0,90, İtalya 250 dolar / yüzde 0,80, İngiltere 250 dolar/ yüzde 0,70, Meksika 70 dolar / yüzde 1,00, Türkiye 95 dolar / yüzde 1,85. Elmayla armudu toplamak! Tıp Kurumu Genel Sekreteri Dr Ali Rıza Üçer ise "Türkiye ulusal gelirine oranla ilaç tüketiminde dünya lideri olup, üretmeden tüketerek küresel otobanda yaya kaldı" dedi. Ülkelerin kişi başı ilaç harcamalarını kıyaslamadan doğru bir değerlendirme olmayacağına işaret eden Üçer, bunu "elmalarla armutları toplamak" olarak nitelendirdi. Üçer, şu değerlendirmeyi yaptı: "Yerli ilaç şirketlerimiz ulus ötesi ilaç şirketleri tarafından yutuluyor. Yabancı ilaç şirketleri ulusal pazarın yüzde 70'ini denetimleri altına aldı. İlaç ihracatımızın ithalatı karşılama oranı, geçen yıl yüzde 8'lere geriledi. Yalnızca ilaç değil tıbbi teknoloji ve tıbbi malzeme sektörlerinde de benzer biçimde dışa bağımlılık derinleşiyor." Ulusal kaynaklar ulus ötesi şirketleri zengin ediyor.(2)

Türkiye ilaç sektörünün 2007'de 10,9 milyar YTL büyüklüğe ulaşarak dünyanın sayılı ilaç pazarları arasına girmesi, yabancılardan iştahını kabarttı. Türkiye'deki en büyük 20 ilaç firmasının 15'i yabancılardan eline geçti. Türkiye'nin 2010 yılında dünya ilaç tüketiminde 10'uncu sıraya çıkması

bekleniyor.(3)

Ülkemizde hızla gelişmekte olan ilaç sektörü, yabancı şirketlerin de gözdesi haline geldi. 2006 yılında 1,2 milyar adet satış ve 9,5 milyar YTL ciro rakamına ulaştı. 2007’de ise 1,3 milyar kutu ilaç satışıyla yüzde 12 büyüyen Türkiye ilaç pazarı, yılı 10,9 milyar YTL ciroyla kapattı. İlaç Endüstrisi İşverenler Sendikası (İEİS) verilerine göre sektör, 2007’de kutu bazında yüzde 8, tutar bazında ise yüzde 14,5 oranında büyüdü.(4)

Bu büyüme sonucunda Türkiye’deki ilaç pazarının yüzde 73.95’inin çok uluslu dev ilaç şirketlerin ellerine geçti.(5) Çok uluslu dev ilaç şirketlerine pazarı kaptıran yerli sermaye bölge ülkeleri Avrupa ve Amerika pazarlarında genişlemeye çalışıyor.

İlaç sektöründe ithal ve kontrolsüz büyüme uluslararası ilaç tekellerinin yüzünü güldürüyor.

Özel sağlık kuruluşlarında muayene olabilen SSK’lıların ve yeşil kartlıların, bu kuruluşlarda kontrolsüzce yazılan ilaçları eczanelerden alabilmeleri ve giderek artan ithal ağırlıklı yapısı ve tüketimin kontrolsüz büyümesi uluslararası ilaç tekellerinin yüzünü güldürüyor.

Araştırmacı İlaç Firmaları Derneği (AİFD) Genel Sekreteri Engin Güner, Anadolu Ajansına yaptığı açıklamada, "Türk ilaç sektörünün son yıllarda atılan olumlu adımlarla ciddi bir ivme kazandığını ve büyüme süreci içine girdiğini"(6) belirtti.

Araştırmacı İlaç Firmaları Derneği (AİFD) Genel Sekreteri Engin Güner, AKP hükümeti döneminde SSK’lıların ve yeşil kartlıların serbestçe eczanelerden ilaç alabilmeleri hakkında çıkarılan ve kontrolsüz büyümeye çanak tutan yasaları olumlu gördüğünü açıkladı.

"2007`de sektörümüzdeki yatırımlarda belirgin bir artışla birlikte, birleşmelere ve konsolidasyon (pekiştirme) sürecine de tanık olduk. Uluslararası ilaç sektörünün ülkemize ilgisi arttı. (...) 2007 sonu itibariyle 10 milyar doları aşması beklenen ilaç piyasasıyla Türkiye, dünyanın sayılı ilaç pazarlarından biri durumuna gelmiştir. Türkiye, dünyanın en hızlı büyüyen ilaç pazarları arasında yer alıyor. Henüz kesin rakamlar belirlenmemiş olmakla birlikte geride bıraktığımız 2007 yılında pazarın yaklaşık yüzde 14-15lik bir büyüme ile 10 milyar doların üzerine çıkması beklenmektedir. 2008 için de yaklaşık yüzde 12lik bir büyüme beklentisi bulunmaktadır. Ülkemizin 2010 yılı itibarı ile dünyanın onuncu büyük ilaç pazarı olacağı tahmin edilmektedir."(7)

Bu kontrolsüz büyümeden pay almak isteyen yabancılar bazen inanılmaz yöntemlere başvurabiliyorlar. Bunlardan biri de Deva Holding’i satın alan Alman yatırımcılar resmen ‘kuzu postuna bürünmüş kurt gibi’ Deva Holding adı altında ülkemizde 100 milyon dolara 5 fabrika kuracaklar. Deva Holding’in 50. kuruluş yıl dönümü dolayısıyla konuşan Deva Holding Yönetim Kurulu Başkanı Philipp D. Haas, şirketi 2006 yılında satın aldıklarını ve o dönemde yapısının çok kötü olduğunu, şirketi hem finansal hem de teknolojik açıdan güçlü noktaya getirdiklerini ve geçen yıl satışları yüzde 65 oranında arttırdıklarını belirtti. Yerli ilaç sektörünün mutlaka desteklenmesi gerektiğini ifade eden Haas, Çin ve Hindistan gibi ülkelere düşük kaliteli ilaç getirileceğine, dünya standartlarının üzerinde üretim yapan yerli ilaç sanayinin desteklenmesi gerektiğinin üstünde durması da ilk bakışta güzel görünmesine rağmen bunun altında Türk piyasasını ele geçirme planı var.

Deva Holding Yönetim Kurulu Başkanı Philipp D. Haas Türk ilaç sektörünün ne kadar cazip olduğunu anlatırken Türk firması adı altına saklanmaya çalışması asıl amaçlarını ilaç sektöründe bizi dışarıya bağımlı yapmaya çalıştıklarını göstergesidir. Haas;

"İlaç sektörüne 100 milyon dolarlık yatırım yapıyoruz. 5 yeni fabrika kuruyoruz. 50. Kuruluş yıl dönümünde 10 yeni ürünü piyasaya çıkaracağız. Deva holding yabancı yatırımlı bir firma olsa dahi, bir Türk firmasıdır. Tüm ürünlerimizi Türkiye`de üretiyoruz ve Türkiye`den dış pazarlara satıyoruz. Bunu Türkiye için yaptık.’

‘2008 yılının Deva Holding olarak çok önemli bir yıl olduğunu ifade eden Haas, 5 yeni fabrikanın inşasını bitireceklerini bildirdi. Haas , "Roche`dan Türkiye`de ruhsatlı kardiovasküler, CNS ve

dermatolojik ürünler aldık. Gelecek yıldan itibaren bu ürünleri kendi fabrikalarımızda üreteceğiz ve daha sonra, bu ürünleri Deva ve Saba markaları olarak Türkleştireceğiz. Deva'nın 80 milyon kutuluk üretim kapasitesini 350 milyona çıkartacağız"(8) sözleriyle Türkiye'de hem ucuz üretim hem de ucuz işçi gücüyle ülkemizden nasıl paralar kazandıklarını da fark etmeden bize itiraf etmiş oluyor.

Geçen yıl 11 milyar YTL'lik ilaç tükettik

İlaç Endüstrisi İşverenler Sendikası (İEİS) verilerine göre, 2007 yılında, Türkiye'de reçeteli ilaç pazarında 11 milyar YTL (6,2 milyar Euro) değerinde 1,3 milyar kutu ilaç satışı gerçekleşti. Pazar, bir önceki yıla göre tutar olarak yüzde 17, kutu olarak da yüzde 10 büyüdü. 2006 yılında 3,01 milyar dolar değerinde gerçekleşen ithalat, geçen yıl yüzde 16 oranında artarak, 3,52 milyar dolara ulaştı. Pazarda özellikle onkoloji ilaçlarının tüketimi arttı. Tedavi gruplarına göre 2006'da en fazla tüketilen ilaçlar arasında ilk 5'e giremeyen onkoloji ilaçları, yüzde 7,8'lik payla geçen yıl 4. sıraya yerleşti. Antibiyotikler, pazar payında düşüş yaşanmasına rağmen yüzde 16,2'lik oranla en fazla tüketilen ilaç grubu oldu.(9)

En fazla antibiyotik tüketiyoruz

2007 yılında, Türkiye'de reçeteli ilaç pazarında 11 milyar YTL (6,2 milyar Avro) değerinde 1,3 milyar kutu ilaç satışı gerçekleşti.

Pazar, bir önceki yıla göre tutar olarak yüzde 17, kutu olarak da yüzde 10 büyümeye kaydetti. 2007 yılında pazara yeni giren ilaçların yarattığı genişleme ve sağlık hizmetlerinin iyileştirilmesiyle ilaca erişimin artması, büyümeyi sağlayan temel etkenler arasında gösteriliyor.

2006 yılında 3,01 milyar dolar değerinde gerçekleşen ithalat, geçen yıl yüzde 16 oranında artarak, 3,52 milyar dolara ulaştı. İki yıl önce 311 milyon dolar değerindeki ihracat ise 2007 yılında yüzde 14 artarak, 357 milyon dolara yükseldi. 2006 yılında yüzde 10,3 olan ihracatın ithalatı karşılama oranı da yüzde 10,1 olarak gerçekleşti.

En Çok Tüketilen İlaç Grupları

Pazarda, tutar ölçeğinde ilk 5 tedavi grubu sıralamasında bir önceki yıla göre bir değişiklik yaşanmamakla birlikte, onkoloji ilaçlarının tüketiminde önemli bir artış yaşandı. Tedavi gruplarına göre 2006'da en fazla tüketilen ilaçlar arasında ilk 5'e giremeyen onkoloji ilaçları, yüzde 7,8'lik payla geçen yıl 4. sıraya yerleşti.

Ülkedeki pazar payı 2003'de yüzde 19,9, 2006 yılındaki payı ise yüzde 16,7 olan antibiyotikler, pazar payında düşüş yaşanmasına rağmen geçen yıl da yüzde 16,2'lik oranla en fazla tüketilen ilaç grubu olma özelliğini korudu.

Antibiyotikleri, yüzde 12,8'le kalp ve damar, yüzde 8,5'le romatizma, yüzde 7,8'le onkoloji ve yüzde 7,1'le sinir sistemi ilaçları takip etti.(10)

15 ilaç firması yabancıların eline geçti

Ülkemizin önemli ilaç firmaları özellikle son 5-6 yıldır yabancı sermayenin eline geçiyor. 4 Şubat 2008 tarihli Referans Gazetesi'ndeki yazıda da değinildiği gibi sektörün en büyük firmalarından biri olan Eczacıbaşı'nın satılmasıyla devam eden süreçte artık Türk ilaç pazarı neredeyse tamamıyla yabancıların eline geçmiş oldu.

"İlsan İltaş'ın Alman Hexal'e ve İbrahim Ethem'in İtalyan Menarini'ye satışıyla başlayan ilaç sektöründeki yabancı sermaye dalgası, 2007 yılında Eczacıbaşı ile devam ediyor. Bu son gelişmeyle beraber Türkiye'deki en büyük 20 ilaç firmasının 15'i yabancı sermayeye dahil oldu. Yabancı sermayenin Türkiye pazarında ses getiren en önemli hamlesi, 2003 yılında Fako ilacın 63 milyon dolara Actavis grubuna satışı olmuştu. 2006'da Actavis, Fako'nun kalan yüzde 11'lik hissesine de 20,4 milyon dolar karşılığında sahip oldu. Ayrıca İlsan-Hexal de, 2005 yılında Novartis'in Alman Hexal

AG ilaç şirketini almasıyla birlikte Türkiye'de Sandoz ilaç olarak faaliyete başladı. Böylece 2006'da Novartis'in bünyesinde jenerik(tanıtım yazısı) ilaç üretimi yapan Sandoz, 10 yıl aradan sonra Türkiye'ye geri dönmüş oldu. Bunun yanında 2006'da üretimden çekilen Roche, rotasını Ar-Ge'ye çevirdi. Şu an için Türkiye'de bir merkez açma planları olmasa da Roche, Türk hastanelerle klinik araştırma çalışmalarına ağırlık kazandıracak. Roche'un bu yaklaşımı yabancı şirketlerin Türkiye projelerine de ışık tutuyor. Sandoz dışında genel olarak üretim yapmayan yabancı ilaç şirketleri, Türkiye'de klinik araştırmaları yürütmeyi seçiyor. Bunun için hem yönetmelikler hem de üniversite ve hastanelerdeki gerekli bilimsel alt yapının tamamlanmasını bekleyen şirketler, Türkiye'yi ileride bir Ar-Ge merkezine çevirmeyi planlıyor.”(11)

AR-GE Nedir?

AR-GE, Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Mevzuatında Bilim ve teknolojinin gelişmesini sağlayacak yeni bilgileri elde etmek veya mevcut bilgilerle yeni malzeme, ürün ve araçlar üretmek, yazılım üretimi dahil olmak üzere yeni sistem, süreç ve hizmetler oluşturmak veya mevcut olanları geliştirmek amacı ile yapılan düzenli çalışmalar olarak tanımlanmaktadır.

AR-GE, kişinin, toplumun ve kültürün bilgi birikimini artırmak ve bu birikimin yeni uygulamalara yol açması amacıyla sistematik bir temele dayalı yapılan yaratıcı işleri kapsar. AR-GE terimi üç ana aktiviteyi kapsar:

> Temel Araştırma: Spesifik bir uygulama veya kullanım olmadan, araştırılan konunun temeli ve gözlemlenen gerçeklerine dair yeni bilgi kazanılması için yapılan deneysel veya teorik çalışmadır.

> Uygulamalı Araştırma: Yeni bilgi kazanılması için yapılan özgün araştırmadır. Fakat bu Temel Araştırma'dan farklı olarak, spesifik(özellikli) bir pratik uygulamaya veya amaca yöneliktir.

> Deneysel Gelişim: Yeni malzeme, ürün ve araçların üretimine; yeni işlemlerin, sistemlerin, hizmetlerin kurulmasına veya hâlihazırda üretilmiş veya kurulmuş olanların geliştirilmesine yönelik, mevcut bilgiye dayalı sistematik çalışmasıdır.

Bu nokta AR-GE'nin ilaç üretimindeki öneminde farkında olmamız gerek. Ancak biz yine Pazar gibi üretimi de yabancılara bırakıyoruz. Hatta trajikomik bir olayı da sizlerle paylaşmak istiyorum. 27 Ağustos 2006 yılında haberlere de konu olan A.Ü. Öğretim üyesi Doç. Dr. Esabi Başaran'ın bulduğu koçboynuzundan mikroorganizmaların üretiminde besin maddesi olarak kullanılan dünyanın en kaliteli pepton maddesini üretti ama ne patentini alabildi ne de üretimini yapabildi...

“Atatürk Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Esabi Başaran Kurbanoglu, koçboynuzundan mikroorganizmaların üretiminde besin maddesi olarak kullanılan dünyanın en kaliteli pepton maddesini üretti, ancak bu yeni ürünün ne patentini alabildi, ne de üretimini yaptırabiliyor. Doç. Dr. Kurbanoglu'nun 5 yıl süren araştırmasında, ülkemizde önemli kısmı değerlendirilmeden atılan koçboynuzunun içerdiği keratin proteini, ayrıştırılarak kimyasal analizleri yapıldı.

Analizler sonucunda, koçboynuzunun çok zengin kimyasal madde içerdiği ve bu boynuzdan tıp, ilaç sektörü, endüstriyel ve klinik mikrobiyolojide kullanılan pepton maddesi üretilbileceği ortaya çıktı.”

En Kalitelisini Üretti

Araştırmanın sonraki aşamalarında koçboynuzundan elde edilen pepton, dünyada 4 marka adı altında satışa sunulan diğer pepton ürünleriyle kalite bakımından karşılaştırması yapıldı. Koçboynuzundan elde edilen peptonun, her yönüyle mevcut diğer pepton maddelerine oranla çok daha kaliteli olduğu ve üretiminin yüzde 500 oranında daha düşük maliyetle yapılabileceği tespit edildi.

Doç. Dr. Kurbanoglu, AA muhabirine, 5 yıl zamanını alan araştırma sonrasında elde ettiği boynuz peptonun, laboratuvarlarda yapılan incelemelerde mevcut diğer peptonlardan çok daha kaliteli

olduğunun belirlenerek, literatüre geçirildiğini bildirdi. Araştırmının bulgularının kendisini ve çevresindekileri çok mutlu ettiğini dile getiren Kurbanoglu, ancak bu mutluluğunun kısa sürdüğünü, araştırmaya verdiği emeğin karşılığını alamadığını belirterek, bu nedenle büyük üzüntü yaşadığını ifade etti.

Koçboynuzu Protein Kaynağı

Kurbanoglu, Türkiye'de kimyasal madde satışı yapan ve markalaşmış bir firma bulunmadığına, bu nedenle ürettiği peptonu değerlendiremediğine dikkati çekti. Ülkemizde bol miktarda bulunan koç boynuz atıklarının tümünün pepton olarak değerlendirilmesi gerektiğini vurgulayan Kurbanoglu, şöyle devam etti:

"Bir koçun boynuzlarında bulunan protein miktarı, vücudunda bulunan protein miktarına eşittir, hatta bazı durumlarda fazladır. Bu kadar bol olan protein kaynağını göz ardı edemeyiz. Bunların mutlaka endüstriyel ürünlere dönüştürülmesi gerekir. Ayrıca bu gibi proteinlerin endüstriyel ürünlere dönüştürülmesi, ekonomik olarak büyük önem arz etmektedir."

Doç. Dr. Kurbanoglu, koçboynuzundan dünyada ilk kez sitrik asit, gliserol ve laktik asit gibi endüstriyel ürünleri de elde ettiğine işaret ederek, "Devlet ve özel sektör koçboynuzunu özellikle pepton olarak değerlendirmesi gerekir. Bu durumda, ülkemizin milyonlarca dolarlar ödeyerek ithal ettiği peptonu, kendi öz kaynaklarımızla, hem de daha kaliteli olarak karşılayabiliriz" dedi.

Biyoteknolojik ve Mikrobiyolojik Araştırmalarda Marka Ürün Şartı

Kurbanoglu, bilimsel araştırmalarda elde edilen sonuçlar dünya literatürlerinde yayınlanırken, kullanılan kimyasal maddelerin hangi markaya ait olduğunu belirtme zorunluluğu bulunduğunu da belirterek, şöyle konuştu: "Uluslararası arenada bilinen ve kimyasal madde üreten yabancı markalar var. Oysaki ülkemize ait olan ve bu alanda uluslararası olarak bilinen bir markaya sahip değiliz. Koç boynuz peptonunu üretirsek ve bunu biyoteknolojik ve mikrobiyolojik araştırmalarda kullanırsak, hangi markayı yazacağımız belli değil. Dünyada yalnızca 4 marka adı altında, mikroorganizmaların çoğaltılmasında kullanılan pepton üretiliyor. Bu markalar da ABD, İngiltere ve Almanya'ya ait. Eğer bu marka adı altında üretim yapılmazsa, pepton satışı olmuyor ve bilimsel araştırmalarda da kullanılamıyor. Ben de büyük emek harcayarak bulduğum boynuz peptonun yabancı bir marka adı altında satışa sunulmasını istemiyorum."

Bu nedenle boynuz peptonun üretimi için yerli bir marka oluşturulması gerektiğini ifade eden Kurbanoglu, "Devlet ve özel sektörün çabalarıyla kimyasal madde üretim alanında marka oluşturulması durumunda, peptonun üretimini yapabiliriz" dedi.

Kurbanoglu, koçboynuzundan pepton üretiminin, fazla maliyeti olmadan kurulacak küçük bir tesiste yalnızca ham madde olarak koçboynuzunun kullanılarak üretilbileceğini kaydetti. Türkiye'nin, yabancı markalar adı altında üretilen peptonun kilosunu 500 YTL'den dışarıdan ithal ettiğini anlatan Kurbanoglu, bunun da önemli döviz kaybına neden olduğuna işaret etti. Kurbanoglu, boynuz peptonun ekonomiye kazandırılması durumunda ise satışının 10 YTL'den yapılabileceğini bildirdi.

Patent Almaktan Vazgeçti...

Doç. Dr. Kurbanoglu, geçen yıl Türkiye Patent Enstitüsü'ne, koç boynuz peptona patent alabilmek için başvurduğunu, ancak önüne birçok engel çıktığını söyledi. Patent alabilmek için 22 bin Avro para harcaması gerektiğini anlatan Kurbanoglu, sözlerini şöyle sürdürdü: "Patent enstitüsü yetkilileri, boynuz peptona patent verilebilmesi için de para ödemem gerektiğini söylediler. Fakat Türkiye'de şu anda pepton üretme şansım olmadığı için istenilen miktarda parayı yatırmam mantıklı değil. Çünkü boynuz peptonun satışı, biraz önce söylediğim gibi ancak üretimi bir marka adı altında gerçekleşirse

satışı olabilir. Ayrıca alacağım patente her yıl belirli miktar para ödemem gerekiyor. Bu durumda benim patent almamın da bir anlamı yok. Bu nedenle patent almaktan vazgeçtim."

Araştırma Rafta Bekliyor...

Kurbanoglu, Türkiye'de bilimsel araştırmaların raflarda kaldığını iddia ederek, şöyle konuştu: "Benim yaptığım araştırmanın bulguları da rafta bekliyor. Ülkemizde bilimsel çalışmalar, araştırmayı yapan akademisyenin sadece akademik kariyer yapmasını sağlıyor. Bunun dışında hiçbir yararı yok. Oysa büyük emek harcanarak yapılan araştırmalardan elde edilen bilgi topluma kazandırılması lazım. Bilgiyi tam anlamıyla kullanmalıyız."(12)

Yukarıdaki haberde okuduğunuz gibi yetenekli bilim insanlarımızın buluşlarını kullanamıyoruz ve kendi Ar-Ge alanımızı yaratamadığımız için tamamen yabancıların ürettiği ilaçları kullanmak zorunda kalıyoruz. Bu ise çok tehlikeli bir durumu ortaya koyuyor...

İlaç Piyasasında Diğer Tehlike ise 'Sahte İlaçlar'

Kontrolsüzce büyüyen ilaç pazarı sadece yabancıların değil sahtekârların da iştahını kabartıyor. Ayrıca yurt dışından kaynağı belli olamadan ithal edilen ilaçlarda büyük tehlike arz ediyor. Dünya Sağlık Örgütü (WHO)'nın rakamları ayrıca korku verici; gelişmiş ülkelerde kullanılan ilaçların %25-50'sinin uydurma ilaçlar olduğunu resmen açıklamış durumda...(13)

Uluslararası Narkotik Kontrol Kurulu (INCB) Başkanı Philip O. Emafo 7 Mart tarihinde New York'taki BM Karargâhı'nda düzenlenen basın toplantısında 2006 yılına ilişkin kaçak ilaçlar raporuna değindi.

"Sahte ilaç piyasasındaki rant hızla yükseliyor"

Sağlık Dergisi'ne konuşan INCB'nin Narkotik Kontrol ve Değerlendirme Şubesi'nden İlaç Kontrol Uzmanı Gisela Wieser-Herbeck, "piyasadaki sahte ilaç miktarı her ülkede çok yüksek seviyede sağlık sistemine yönelik kontrol ihtiyacını doğuruyor. Halen sahte ilaçlar dünyanın her bölgesinde bulunabiliyor. Gelişmiş ülkeler bu sahte piyasanın yaklaşık yüzde 10-15'ini paylaşıyor. Bunun yanında (Türkiye gibi) gelişmekte olan ülkelerde ise sahte ilaç pazarı daha büyük ve bazı ülkelerde % 50'nin üzerinde. Bu durum eczaneler v.b. eczacılığa dair perakende sektöründe bir denetleme ve kontrol gerektiriyor. Ancak; gittikçe büyüyen internet kullanımıyla birlikte, internet eczanelerinin illegal uygulamaları sahte ilaçlardaki paylaşımın/rantın yükselmesine önemli şekilde katkıda bulunuyor. Bu nedenle, gelişmiş ülkelerdeki sahte ilaç rant paylaşımının yükselmesi daha hızlı ve yüksek olabilir" dedi.

Herbeck: "Türkiye'de sahte Captagon üretiliyor"

Türkiye'deki sahte ilaç üretimine yönelik olarak da 'Türk adalet organlarının konuya ilişkin muhteşem verilere sahip olduğunu' söyleyen Herbeck, yakın zamana kadar 'Türkiye'de gizlice üretilen sahte Captagon tabletleri olayını' hatırladığını ifade etti. Sahte ilaçların kalite kontrol noksanlığından ve şüpheli etkinlik ve güvenilirlik açısından kullanıcılar için tehlikeli olduğunu söyleyen Herbeck, konuşmasına şöyle deva etti: "Bunun anlamı şu ki; ürünün belki hiçbir etkisi yok ya da yasal üretilen ilaca göre farklı bir etki gösteriyor veya kullanıcı sağlığı için zararlı maddeler içeriyor. Tüm bu ihtimaller bazen ölüme sebebiyet verebilecek şekilde çok ciddi tehlike ihtiva eder."(14)

Sahte ilaçların piyasada büyük bir artış gösterdiğini belirten Araştırmacı İlaç Firmaları Derneği (AİFD) Genel Sekreter Yardımcısı Nurgün Örgen; saf olmayan, eksik ya da hatalı aktif madde içeren ilaçların sahte ilaç olarak nitelendirildiğini söyledi. İlaç sahteciliğinin tüketiciyi kandırmaktan öte hastaların yaşamlarını tehlikeye atması nedeniyle önemli bir suç olduğunu ifade eden Nurgün Örgen, son yıllarda sahte ilaçların üretiminde büyük bir artış görüldüğünü belirtti.

Sahte ilaçları piyasaya sürenlerin ilaçların paketlerini başarıyla kopyalayan teknolojiler kullanmalarının bu tehlikenin boyutlarını artırdığını ifade eden Örgen, internet ortamında satılan

ilaçların sahte ilaçların dağıtımında en etkin yollardan biri olduğuna dikkati çekti. Örgen, şunları kaydetti:

“Dünya Sağlık Örgütü’nün tespitlerine göre, dünyadaki ilaçların yüzde 6’sı sahtedir. ABD’de lipit düşürücülerden kanser ilaçlarına kadar geniş bir yelpazede sahte ilaçlar tespit edilmiştir. Ülkemizde ilaç dağıtımı genel olarak güvenli olmakla birlikte, bazı gelişmekte olan ülkelerde ilaçların yüzde 50’sinin sahte olduğu tahmin edilmektedir. Bu oran Afrika kıtasında yüzde 80’lere kadar çıkmaktadır. Özellikle yüksek satış oranlarına sahip ilaçlar taklit edilmektedir. Örneğin Afrika’daki sıtma ilaçlarının çoğunun sahtesi yapılmaya çalışılmaktadır. Bu sahte ilaçların çoğu Hindistan ve Çin’de üretilmektedir. Yüzlerce jenerik ilaç üreticisinin olduğu bu ülkelerde kontroller yeterli olmamaktadır.”(15)

Daha ucuz olduğu için bazen tercih edilen sahte ilaçlar halkımız sağlığıyla oynuyor. Kalıcı hatta ölümcül etkilerin görüldüğü sahte ilaçları anlamak için Örgen;

“Ürün son derece düşük bir fiyattan satılıyorsa bunu özellikle dikkate alın. Çıkarılmış ve değiştirilmiş ürün etiketine dair işaretler olup olmadığına bakın. Sahtecilerin yaygın bir uygulaması orijinal etiketi çıkarıp bunu sahte etiketle değiştirmektedir. Bunu yapmak için çakmak gazı, aseton veya kabin üzerinde yapışkan bir kalıntı bırakabilecek başka bir çözelti kullanırlar. Son kullanım tarihinin değiştirilmiş olup olmadığına bakılmalıdır. Sahteciler genellikle vadesi dolmak üzere olan ürünleri satın alıp etiketleri değiştirir. Ambalajlarda, kağıt dokusu, etiketlerin boyutu ve kalınlığı, ayrıca kağıdın parlaklığı veya cilasında farklılık olup olmadığının da incelenmesi gerektiğini söyleyen Örgen, yazı karakteri ve karakter boyutu, baskı rengi veya kabartmalı baskılardaki farklılıkların incelenmesi gerektiğini, Hastalarımız ilaçlarını düzenli olarak gittikleri eczanelerden almalı ve internette kesinlikle ilaç satın almamalıdır. Ayrıca ilaç dağıtım kanalları iyi denetlenmeli, güvenilir olmayan depolardan alım yapılmamalıdır. Ayrıca sahte ilaç üreticilerine yönelik yasal cezai yaptırımların daha caydırıcı olması gerekmektedir.”(16)

Örgen ancak bu şekilde sahte ilaçların anlaşılacağını belirtirdi. Yinede sahte ilaçların anlaşılması çok zor bir durum paranın bile bazen ayırıt edilmesi zor sahteleri basıldığı bir dönemde en ilkel yöntemlerle bile rahatlıkla sahte ilaç kutuları basılabilir.

İlaç sektörü savunma sanayi gibidir

Eczacı Odası Başkanı Harun Kızılay, ilaç sektörünün yabancı sermayenin eline geçtiğine işaret ederek, bunun tehlikelerine dikkat çekti. İlacın onsuz olunamayacak kadar önemli olduğuna vurgu yapan Harun Kızılay, ‘İlaç sektörü savunma sanayi gibidir. İlaçta dışarıya bağımlılığı bu derece artırmak Türkiye’nin önündeki en büyük handikaplardan (engellerden) birisidir’ diyerek bu konun ne kadar önemli olduğunu vurgulamış oldu.

Kızılay bu konudaki sözlerine şöyle devam etti;

“Şu anda Türkiye’de büyük ilaç sanayisinin içerisinde üç tane Türk firması olduğunu anımsatan Başkan Harun Kızılay, bunların dışındaki bütün ilaç firmalarının yabancı sermayenin elinde olduğunu belirtti. İlaç sanayisinin yabancı sermaye eline geçmesinin fevkalade tehlikeli olduğunu ifade eden Harun Kızılay, şöyle devam etti: ‘İlaç onsuz olunamayacak kadar önemli olduğu için bugün ortada olmayan krizler yarın çıkartılabilir. İlaç sektörü savunma sanayi gibidir. İlaçta dışarıya bağımlılığı en azından jenerik ilaç piyasasında dışa bağımlılığı bu derece artırmak Türkiye’nin önündeki en büyük handikaplardan birisidir. Yabancı sermaye şimdiye kadar yeni ilaç fabrikaları kurmak için gelmemiştir. Var olanları yüksek fiyatlarla satın almıştır. Böyle bir uygulama içerisinde olan ilaç sektöründe gelecekte insanımıza ciddi sorunlar çıkaracağını göz ardı etmemeliyiz.”(17)

Konya Eczacılar Başkanı Kızılay’ın Konya’da yerel bir gazetede verdiği bu röportaj’ın kelimesi kelimesine kadar katılmamak mümkün değil. İlaç üretimin yabancıların elinde olması çok büyük sakıncaları sadece ekonomik değil genetik ve sağlıksal olarak da çok büyük tehlikeler içeriyor.

İthal İlaçlarda ‘Genlerimizle Oynama’ Tehlikesi

İthal ilaç alımı sadece ekonomik olarak değil sağlık ve sosyal olarak da bir tehlike arz ediyor. Kaynağı belli veya belli olmayan yerinde denetlemenden piyasa sokulan her ilaç halkımız için büyük bir tehlikedir.

Teknolojinin bu kadar ilerlediği bir dönemde dışarıya aşırı bağımlı olmak ve ilaçların ürettiği yerleri yerinde denetim yapmamak, alınan ilaçları çok kapsamlı bir incelemeden geçirilmeden piyasaya sürmek oldukça tehlikeli bir durum. Bu ne olduğu bilinmeyen ilaçların içinde genlerimizle oynayabilecek maddelerde taşıyabilir.

Geçen yıllarda çok bilinen NESTLE firmasının üçüncü dünya ülkelerine satılan ürünlerinde genlerle oynayan bir madde (GO) taşıdığını iddia eden Greenpeace’sin bu iddiası internette ve birçok yerde çok tartışıldı. Greenpeace daha sonra Tayland, Hong Kong ve Nestle’nin genel merkezinin bulunduğu İsviçre’nin Vevey kentinde bir dizi eylem düzenleyerek Nestle’yi protesto etmişti.(18) Greenpeace ‘Crunch’ çikolatasının GO’lu içerik taşıdığını bununla insanların genlerini etkilediğini söyleyerek Nestle’yi protesto etmişti.

Dünya’nın en bilinen çevre katliamlarına karşı insanların birleştiği ‘Greenpeace’ bile NESTLE’yi protesto ederek istenildiği takdirde gizlice genlerimizle oynanabileceğini göz önüne sermişti. Bizim hele ki sağlıkla ilgili olan bir konuda yabancılara bu kadar bağımlı olmamız bugün bilmeden gizlice bünyemize ve genlerimize sokulacak bir mikropla veya içine karıştırılacak uyuşturucu alışkanlığı edilecek maddelerle şimdi ortaya çıkmaya da yarın hele ki bir savaş sırasında rahatlıkla kullanılabilecek bir strateji olarak karşımıza çıkmaktadır.

İlaç sanayimiz gerçekten savunma sanayimiz kadar önemlidir. Bu dışa bağımlılığa bir an evvel son vermeliyiz. İlaç sektöründeki bu dışa bağımlılık hem ekonomik hem de sağlıksal olarak her geçen gün bizleri daha da büyük bir tehlide sürüklüyor...

DİPNOTLAR

- 1) Maliye Bakanı Kemal Unakıtan’ın sözleri için DÖNEM: 22 CİLT: 109 YASAMA YILI: 4 TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ TUTANAK DERGİSİ 56 ncı Birleşim 31 Ocak 2006 Salı bkz.
- 2) “Türkiye İlaç Pazarı” yazısı için 22 Haziran 2007 Cumhuriyet gazetesi’ne bkz.
- 3) “İlaçta Türkiye pazarını yabancı kaptı, yerlinin gözü yurtdışında” yazısı için 04.02.2008 Nazlı Topçuoğlu bkz
- 4) “İlaçta Türkiye pazarını yabancı kaptı, yerlinin gözü yurtdışında” yazısı için 04.02.2008 Nazlı Topçuoğlu bkz
- 5) “İlaç sektöründe Pazar yabancı” başlıklı yazı için 04/04/2008 tarihli YeniÇağ gazetesine bkz.
- 6) “İlaç tekelleri Türkiye’den memnun” başlık yazı için 2008-02-07 tarihli soL gazetesine bkz.
- 7) “İlaç tekelleri Türkiye’den memnun” başlık yazı için 2008-02-07 tarihli soL gazetesine bkz.
- 8) “100 dolara 5 fabrika kurulacak” başlıklı yazı için 2008-04-26 tarihli Bugün gazetesine bkz.
- 9) “Geçen yıl 11 milyar YTL’lik ilaç tükettik” başlıklı yazı için 2008-04-01 tarihli Akşam Gazetesine bkz.
- 10) “En fazla antibiyotik tüketiyoruz” yazısı için 2008-03-31 tarihli Samanyolu haber’e bkz.
- 11) “İlaçta Türkiye pazarını yabancı kaptı, yerlinin gözü yurtdışında” yazısı için 04.02.2008 Nazlı

Topçuoğlu bkz.

12) “Yapılmayanı yaptı ama elinde kaldı” başlıklı yazı için 27.08.2006 tarihli Haber7.com bkz.

13) “Sahte ilaçlar korkutuyor” başlıklı yazı için www.hekimce.com [2] ‘a bkz.

14) “Sahte ilaçlar kol geziyor” başlıklı yazı için Samanyolu Haber’e bkz.

15) “Dünyadaki ilaçların %6’sı sahte” başlıklı yazı için 8sutun.com’a bkz

16) “Dünyadaki ilaçların %6’sı sahte” başlıklı yazı için 8sutun.com’a bkz

17) “İlaçta üs olabiliriz” başlıklı yazı için 02-02-2008 tarihli Merhaba gazetesine bkz.

18) “Kuş mu, deve mi?” başlıklı yazı için Radikal gazetesine bkz.

iletisim@politikadergisi.com

Yorumlar

- [Analiz](#) [3]

Kaynak URL (18/05/2024 - 08:21 tarihinde yazdırıldı):

<https://politikadergisi.com/makale/turk-ilac-sektorundeki-tehlike>

Bağlantılar:

[1] <https://politikadergisi.com/pd-uye/bilgin-turk>

[2] <http://www.hekimce.com>

[3] <https://politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/analiz>